
**דוח יחס כושר פירעון כלכלי של
הראל חברה לביטוח בע"מ
ליום 31 בדצמבר 2019**

תוכן עניינים
דוח יחס כושר פירעון כלכלי של
הראל חברה לביטוח בע"מ
ליום 31 בדצמבר 2019

2	..... דוח מיוחד של רו"ח
3	..... 1. רקע ודרישות גילוי
3	..... א. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II
4	..... ב. הוראות בתקופת הפריסה
5	..... ג. הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי
6	..... ד. הגדרות
7	..... ה. מתודולוגית החישוב
7	..... ו. הערות והבהרות
9	..... 2. יחס כושר פירעון וסף הון
11	..... 3. מידע אודות מאזן כלכלי
14	..... א. מאזן כלכלי
15	..... ב. הרכב ההתחייבויות בגין חוזה ביטוח וחוזה השקעה
16	..... 4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
18	..... 5. הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
19	..... 6. סף הון (MCR)
20	..... 7. השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה
21	..... 8. מגבלות על חלוקת דיבידנד

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
הדירקטוריון של
הראל חברה לבטוח בע"מ

א.ג.נ.

הנידון : בדיקה של יישום הוראות מסוימות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעניין כושר פירעון כלכלי מבוסס

Solvency II של חברת הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן – "החברה") ליום 31 בדצמבר, 2019

בדקנו את ההון הנדרש לשמירה על כושר פירעון (להלן – "SCR") ואת ההון הכלכלי של חברת הראל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר, 2019 (להלן "המידע"), המצורף בזה.

הדירקטוריון וההנהלה אחראים להכנה ולהצגה של המידע הערוך בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן – "הממונה") בעניין כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II (להלן – "ההוראות") כפי שנכללו בחוזר ביטוח מספר 15-2020 וכן בהתאם להוראות הממונה בדבר עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II מתאריך 15 באוקטובר 2020 (להלן – "ההוראות"). החישובים, התחזיות וההנחות שהיוו בסיס להכנת המידע הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה.

בדיקתנו נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי ובהתאם להנחיות הממונה, כפי שנכללו בנספח ב' לחוזר ביטוח 2017-1-20 מ-3 בדצמבר 2017, המפרט הוראות לעניין ביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי. לא בדקנו את נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2019, כפי שמוצג בסעיף 3.א. בדו"ח, פרט לבדיקה כי סכום הניכוי אינו עולה על הסכום המהוון הצפוי של מרווח הסיכון וההון הנדרש לכושר פירעון בגין סיכונים ביטוח חיים ובריאות בשל עסקים קיימים במשך תקופת הפריסה בהתאם לדפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש המשפיע הן על חישוב שחרור ההון הצפוי והן על שחרור מרווח הסיכון הצפוי כמפורט בהוראות לעניין חישוב מרווח הסיכון.

פרט לאמור לעיל לעניין נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה, בהתבסס על בדיקת הראיות התומכות בחישובים, בתחזיות ובהנחות, כפי שמוזכר להלן, אשר שימשו את הדירקטוריון וההנהלה של החברה בהכנת המידע, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהתחזיות וההנחות, בכללותן, אינן מהוות בסיס סביר למידע בהתאם להוראות. כמו כן לדעתנו, המידע לרבות אופן קביעת ההנחות והתחזיות הוכנו, מכל הבחינות המהותיות בהתאם להוראות, והוצגו, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות.

יודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים, פעולות ההנהלה וכן על דפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש ומרווח הסיכון שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע. אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בסעיף 1.1 - הערות והבהרות בדוח יחס כושר הפירעון, בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטורים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

תל אביב, 28 באוקטובר 2020

בכבוד רב,

סומך חייקין
רואי חשבון

1. רקע ודרישות גילוי

א. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

המידע המפורט להלן, חושב בהתאם להוראות חוזר ביטוח 2020-1-15 מיום 14 באוקטובר 2020, שעניינו "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" (להלן – "חוזר סולבנסי החדש") ובהתאם להבהרות והנחיות נוספות של הממונה שעניינן יישום משטר כושר פירעון כלכלי. חוזר סולבנסי החדש כולל התאמות ועדכונים שביצעה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן "הרשות") במהלך שנת 2020 ביחס לחוזר ביטוח 2017-1-9 (להלן – "חוזר סולבנסי"). ההתאמות והעדכונים בחוזר סולבנסי החדש נעשו בהמשך למכתבים וטייטות רלבנטיים שפורסמו במהלך שנת 2020 ולאור הצהרת הרשות, כי בכוונתה לפעול להתאמת משטר כושר הפירעון הכלכלי בישראל לדירקטיבת Solvency II ועדכוניה.

המידע נערך ומוצג בהתאם להוראות חוזר ביטוח 2020-1-17 מיום 14 באוקטובר 2020 שעניינו עדכון הוראות החוזר המאוחד בעניין "דין וחשבון לציבור" – גילוי אודות יחס כושר פירעון כלכלי (להלן – "חוזר הגילוי החדש"). חוזר הגילוי החדש כולל התאמות ועדכונים שביצעה הרשות במבנה הגילוי הנדרש בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בפרק 1 שבחלק 4 לשער 5 בחוזר המאוחד (להלן – "חוזר הגילוי").

הוראות חוזר סולבנסי נקבעו בהתבסס על הוראות הנדבך הראשון של דירקטיבה המכונה Solvency II (להלן – "הדירקטיבה"), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו, ומאז נערכו בה מספר עדכונים על בסיס הניסיון הרגולטורי שנצבר.

הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים: נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון. נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA). נדבך שלישי הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

חוזר סולבנסי מבוסס על הנדבך הראשון, תוך התאמה לשוק המקומי והוא מיושם בישראל החל מ-30 ביוני 2017 על נתוני 31 בדצמבר 2016.

תמצית עדכוני רגולציה

בהתאם לחוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה האירופאית, ותתאפשר פריסה עד שנת 2032 של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. החוזר כולל בנוסף גם עדכונים על בסיס שינויים שנעשו באירופה, הרלוונטיים לשוק המקומי. העדכונים העיקריים שנכללו בדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2019 מתייחסים ל (1) התאמת סעיף הון נדרש בשל תת רכיב מניות כך שיכלול חישוב בגין מניות המוחזקות לטווח ארוך, אשר שיעור ההון הנדרש בגינן יעמוד על 22%. נקבע פשוט כי ניתן יהיה להניח כי עד 75% מהמניות המוחזקות כנגד התחייבויות תלויות תשואה תחשבנה כמניות המוחזקות לטווח ארוך (2) הכרה בנכסי מיסים נדחים הנובעים מנכסי מיסים בגין רווחים עתידיים בחישוב דרישת ההון, בין היתר בכפוף לכך שבאפשרותה של חברת הביטוח להראות לממונה כי סביר שרווחים עתידיים חייבים במס יהיו זמינים ונכסי המס יהיו ניתנים למימוש כנגדם, בכפוף למגבלות שנקבעו: הם נובעים מפעילות בביטוח כללי או ביטוח בריאות NSLT בלבד, ושיעור ההכרה לא יעלה על 5% מהון בסיסי לכושר פירעון (BSCR) (3) התאמת גורם הסיכון לפריסת מרווח הסיכון בגין הסיכון התפעולי.

מכתב שנשלח מאת הממונה למנהלי חברות הביטוח ביום 15 באוקטובר 2020 מפרט את העקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה (להלן – "מכתב עקרונות הניכוי"), אשר יישקלו בבחינת הבקשה לאישור הכללת הניכוי בתקופת הפריסה בחישוב עתודות הביטוח, אופן המעקב אחר נאותות הכללת הניכוי בתקופת הפריסה בחישוב עתודות הביטוח ודרישות נלוות שיחולו על חברת ביטוח שבקשתה תאושר.

חוזר סולבנסי החדש והשינויים העיקריים בו ייושמו החל ממועד חישוב יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2019. במכתב למנהלי חברות הביטוח שעניינו "מתווה ליישום הוראות סולבנסי II במתכונת האירופית" מיום 19 במרץ 2020, נכתב, כי במהלך שנת 2020, בכוונת הרשות לפרסם טיוטת הוראות בנושא יישום תהליך הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון ("ORSA") המבוססות על הוראות הדירקטיבה העדכנית בעניין זה.

עיקרי הנדבך הראשון

הנדבך הראשון קובע מודל סטנדרטי לחישוב ההון העצמי הקיים וההון הנדרש לכושר פירעון, במטרה להביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים שלהם היא חשופה. **יחס כושר הפירעון הינו היחס בין ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון.**

ההון העצמי המוכר, לצורך הסולבנסי, יורכב מהון רובד 1 והון רובד 2. הון רובד 1 כולל הון עצמי המחושב באמצעות הערכת שוויים של הנכסים והתחייבויות של חברת ביטוח לפי חוזר סולבנסי, והון רובד 1 נוסף. הון רובד 2 כולל מכשירי הון עם מנגנונים לספיגת הפסדים לרבות מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני אשר הונפקו לפני מועד התחילה. חוזר סולבנסי כולל מגבלות על הרכב הון עצמי ביחס ל-SCR (ראה להלן), כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (בתקופת הפריסה, המפורטת להלן נקבע כי שיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 50% מההון הנדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה).

את ההון המוכר יש להשוות להון הנדרש כאשר קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח (להלן "SCR"). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד של התממשות תרחישים שונים, תוך התחשבות ברמת המתאם של גורמי הסיכון השונים, הכל על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפירעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון"). בהתאם להוראות סולבנסי, סף ההון יהיה שווה לגובה שבין סכום ההון הראשוני המינימלי הנדרש לפי "דרישות הון משטר קודם" לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בהוראות סולבנסי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR.

ההון המוכר מחושב באמצעות נתונים ומודלים לחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי המתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. החישובים המבוצעים במסגרת חישוב ההון הכלכלי ודרישת ההון הכלכלית הם בעלי רמת מורכבות גבוהה.

ב. הוראות בתקופת הפריסה

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות, בין היתר, הוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה בה תיושמה ההנחיות הבאות:

א) ניכוי מעתודות הביטוח

בהתאם לחוזר סולבנסי החדש, חברת ביטוח רשאית, לאחר שקיבלה אישור הממונה לכלול בחישוב עתודות הביטוח בתקופת הפריסה ניכוי מעתודת הביטוח (להלן "הניכוי"). הניכוי מחושב, בהתאם להנחיות במכתב עקרונות הניכוי והוא מופחת החל משיעור של 100% בחישוב עתודות הביטוח ליום 31 בדצמבר 2019 ועד לשיעור של 0% בחישוב עתודות הביטוח ליום 31 בדצמבר 2032.

בהתאם לעקרונות חישוב הניכוי, ערכו בתקופת הפריסה יחושב בצורה זהירה ושמרנית. חברה תשקול לבצע הפחתה בערכו של הניכוי בתקופת הפריסה כך שערכו לכל מועד חישוב יהלום את קצב הגידול הצפוי ביחס כושר הפירעון כאשר הוא מחושב ללא הניכוי בתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות.

על אף האמור, בחישוב הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2019 חברת ביטוח רשאית לשקול את ביצוע ההפחתה בערכו של הניכוי בתקופת הפריסה רק על בסיס השחרור המהווה הצפוי של מרווח הסיכון וההון הנדרש לכושר פירעון בגין סיכויי ביטוח חיים ובריאות SLT בשל עסקים קיימים במשך תקופת הפריסה (להלן "השחרור") וזאת בהתקיים התנאים הבאים:

1. השחרור מהווה שיעור מהותי מהניכוי בתקופת הפריסה;
2. להערכת חברת הביטוח השפעתם של רכיבים נוספים על קצב השינוי הצפוי ביחס כושר הפירעון אינה שלילית באופן מהותי.

החברה נדרשת לחשב את הניכוי בתקופת הפריסה מחדש בתקופות עוקבות מידי שנתיים, אם חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכון או במבנה העסקים של החברה או בהתאם לדרישת הממונה. חישוב מחדש עשוי לשנות את ערכו של הניכוי. החברה קיבלה את אישור הממונה ביום 25 באוקטובר 2020 להכללת הניכוי בחישוב התחייבויותיה. סכום הניכוי שנכלל בבקשת החברה אושר במלואו.

שיטת חישוב זו לתקופת הפריסה מחליפה שיטה קודמת לתקופת הפריסה שיושמה בתקופות קודמות, לפיה ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024 יעלה בהדרגה, ב-5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR ועד למלוא ה-SCR. נכון ליום 31 בדצמבר 2019 עומד יחס זה על 75%.

ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים, החל משנת 2017, עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

ג) לעניין הרכב ההון המוכר, נקבע שההיקף המקסימלי של הון רובד 2 בתקופת הפריסה יעמוד על שיעור של 50% מההון הנדרש לכושר פירעון.

הבהרה לעניין מידע צופה פני עתיד בדוח זה

הנתונים הכלולים בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, לרבות ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, מבוססים, בין השאר, על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שבא לידי ביטוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, כתוצאה מכך שתחזיות, הערכות ואומדנים אלה, כולם או חלקם לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שנחזה, בין היתר בהתייחס להנחות אקטואריות (בכלל זה שיעורי תמותה, תחלואה, החלמה, ביטולים, הוצאות, מימוש גמלה ושיעור רווח חיתומי), הנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות, הנחות על דפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש ומרווח הסיכון, שיעורי ריבית חסרת סיכון, תשואות בשוק ההון, הכנסות עתידיות וזנק בתרחישי קטסטרופה.

ג. הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי יפורסם באתר האינטרנט של החברה וייכלל במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

בהתאם למכתב הממונה למנהלי חברות הביטוח מיום 3 באוגוסט 2020 בעניין "דיווח ופרסום יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2019", מועד פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי ודיווח קבצי דיווח סולבנסי לממונה ליום 31 בדצמבר 2019 יהיה ביום 28 באוקטובר 2020.

בהתאם למכתב הממונה למנהלי חברות הביטוח מיום 19 במרץ 2020 בעניין "מתווה ליישום הוראות סולבנסי II במתכונת האירופית", חברת ביטוח פטורה מחישוב יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2020.

חוזר הגילוי החדש, כולל התאמות ליישום הניכוי והוראות המעבר שנקבעו לתקופת הפריסה. בנוסף, חוזר הגילוי החדש כולל הרחבה של היקף הגילוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי בהתייחס להיבטים של תנועה בעודף, מבחני רגישות, ניהול ההון ומגבלות על חלוקת דיבידנד. תחילת חוזר זה תהיה החל מדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2019, למעט התוספות הנוגעות לתנועה בעודף ההון ומבחני רגישות.

חברת ביטוח תידרש לכלול מידע בדבר מבחני רגישות של יחס כושר הפירעון ביחס לגורמי סיכון שונים המהותיים לחברה באופן מדורג, כך שדיווח רגישות לשינוי ריבית יחל מדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2020 ודיווח רגישות לשינוי בשאר גורמי הסיכון המהותיים יחל מדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2021.

חברת ביטוח תידרש לכלול מידע בדבר תנועה ביחס כושר הפירעון הכלכלי, שישביר את הגורמים לשינוי בעודף ההון משנה לשנה, חלף תנועה באומדן מיטבי (BE) שמבטא רק רכיב אחד בחישוב עודף ההון. יישום הוראה זו יחול החל מדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2021.

בגין חישוב יחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2019 נערכה ביקורת של רואה החשבון המבקר בהתאם להוראות הממונה. הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 בדיקה של מידע כספי עתידי.

ד. הגדרות	
החברה	- הראל חברה לביטוח בע"מ.
הממונה	- הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון.
אומדן מיטבי (Best Estimate)	- צפי של תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מחוזי הביטוח וחוזי ההשקעה במהלך כל תקופת קיומם, ללא מרווחי שמרנות, כשהם מהוונים בריבית חסרת סיכון מותאמת.
ביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)	- Similar to Life Techniques. ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח חיים.
ביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)	- Non-Similar to Life Techniques. ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח כללי.
הון נדרש בסיסי לכושר פירעון (BSCR)	- הון נדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי ללא התחשבות בהון הנדרש בשל סיכון תפעולי, התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה והון נדרש בשל חברות מנהלות.
הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	- Solvency Capital Requirement. סך ההון הנדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
הון עצמי מוכר	- סך הון רובד 1 והון רובד 2 של חברת ביטוח, לאחר ניכויים והפחתות בהתאם להוראות חלק ב' בנספח לחוזר סולבנסי.
הון רובד 1 בסיסי	- הון עצמי חשבונאי בתוספת השינוי בעודף נכסים על התחייבויות הנובע מפערים בין אופן הערכת הנכסים וההתחייבויות במעבר למאזן כלכלי ובניכוי נכסים בלתי מוכרים ודיבידנד שהוכרו לאחר תאריך הדוח וטרם פורסם לראשונה.
הון רובד 1 נוסף	- שטר הון צמית, מניות בכורה לא צוברות, מכשיר הון ראשוני מורכב, מכשיר הון רובד 1 נוסף.
הון רובד 2	- מכשירי הון רובד 2, מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב - כששוים מוערך לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר סולבנסי.
השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון	- מתאם בין סיכונים שונים במודל, ככל שיש פיזור בין מגזרי הפעילות בתיק ופיזור בין הסיכונים כך השפעת המתאם גדלה והוא מפחית את סך הסיכון.
יחס כושר פירעון	- היחס בין ההון העצמי המוכר לבין ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת הביטוח.
התאמת תרחיש מניות	- דרישת הון מוקטנת על סוגי השקעות מסוימים שתגדל בהדרגתיות עד לשנת 2023 כשדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.
מאזן כלכלי	- מאזן החברה כאשר שווים של הנכסים וההתחייבויות מותאם לפי הוראות חלק א' בנספח לחוזר סולבנסי.
מרווח סיכון (Risk Margin)	- סכום נוסף על האומדן המיטבי המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו על מנת לקבל על עצמן את התחייבויות הביטוח של החברה.
מתאם תנודתיות (VA)	- Volatility Adjustment. רכיב אנטי מחזורי המשקף את המרווח הגלום בתיק נכסי חוב מייצג של חברות ביטוח, ומתווסף לעקום הריבית המתואמת בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
ניכוי בתקופת הפריסה	- חברת ביטוח רשאית, לאחר שקיבלה אישור לכך מהממונה, לכלול ניכוי בתקופת הפריסה בחישוב עתודות הביטוח, בהתאם לעקרונות שקבע הממונה. גידול בעתודות הביטוח ייפרס בצורה הדרגתית עד לשנת 2032.
סף הון מינימלי (MCR)	- Minimum Capital Requirement. הון מינימלי הנדרש מחברת הביטוח.
רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP)	- Expected Profit in Future Premiums. הרווח העתידי הגלום בהתחייבויות חוזי ביטוח חיים ובריאות.

<p>Own Risk and Solvency Assessment - תהליך הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון, הכלול במסגרת הוראות הנדבך השני של הדירקטיבה, אשר טרם אומצו במלואן בישראל.</p>	ORSA
<p>Ultimate Forward Rate - שיעור הריבית העתידית האחרונה הנגזר מהריבית הריאלית הצפויה בטווח הארוך ומהציפיות לאינפלציה בטווח הארוך, אליה מתכנס עקום הריבית המתואמת, בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.</p>	UFR

ה. מתודולוגיית החישוב

דוח יחס כושר הפירעון הכלכלי חושב ונערך בהתאם להוראות הממונה בעניין כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II (להלן - "ההוראות") כפי שנכללו בחוזר סולבנסי. להלן עיקרי ההוראות:

מאזן כלכלי

המאזן הכלכלי מחושב לפי ההוראות המפורטות שפרסם הממונה, אשר מבוססות על כללי Solvency II באירופה, עם התאמות למאפייני המוצרים והסביבה הכלכלית בישראל. מטרת הכללים היא לשקף את הערך הכלכלי של סעיפי המאזן בהתאם לתפיסת הממונה. לפי ההוראות, ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin), המייצג את התוספת להתחייבויות הביטוחיות שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת תדרוש, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח. על-פי ההוראות, מרווח הסיכון מחושב בשיטת עלות ההון, בשיעור של 6% לשנה מההון הנדרש הצפוי, בגין סיכונים ביטוחיים, לאורך חיי העסקים הקיימים. המאזן הכלכלי נערך על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה, בתוספת חברות ביטוח בנות אשר נתונין מאוחדים עם נתוני חברת הביטוח. המאזן הכלכלי אינו כולל את הערך הכלכלי של נכסים לא מוחשיים ושל הוצאות רכישה נדחות.

ההון הנדרש לכושר פירעון

חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון מבוסס על הערכת החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לרכיבי הסיכון הבאים אשר קבועים בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי: סיכוני ביטוח חיים, סיכוני ביטוח בריאות, סיכוני ביטוח כללי, סיכוני שוק וסיכוני צד נגדי. רכיבי סיכון אלה כוללים תתי רכיבי סיכון בהתייחס לסיכונים ספציפיים אליהם חשופה חברת הביטוח. הערכת חשיפת ההון העצמי הכלכלי לכל תתי רכיבי סיכון מתבצעת על בסיס תרחיש מוגדר שנקבע בהנחיות. קביעת ההון הנדרש לכושר פירעון מבוססת על סכימה של דרישות ההון בגין רכיבי הסיכון ותתי רכיבי הסיכון כאמור, בניכוי השפעת הפיזור בין הסיכונים בחברה על פי מקדמי המתאם המיוחסים להם לפי ההוראות, ובניכוי התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה, כמפורט בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. בנוסף, כולל חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון רכיבים של הון נדרש בגין סיכון תפעולי ובגין חברות מנהלות. יודגש כי לתוצאות המודלים המשמשים בחישוב ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, רגישות גבוהה לתחזיות ולהנחות הכלולות בהם וכן לאופן יישומן של ההנחות. ליחס כושר הפירעון הכלכלי רגישות גבוהה למשתני שוק ולמשתנים אחרים ובהתאם עשוי להיות תנודתי. דרישת ההון בגין כל סיכון מחושבת בהתאם לחשיפת החברה לסיכון זה ובהתחשב בפרמטרים שנקבעו על-ידי ההוראות. גובה ההון הנדרש מייצג, על-פי ההוראות, את היקף ההון העצמי שיאפשר לחברת הביטוח לספוג, בשנה הקרובה, הפסדים בלתי צפויים ולעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ומוטבים במועדן, ברמת בטחון של 99.5%.

ו. הערות והבהרות

1. כללי

דוח יחס כושר הפירעון כולל, בין היתר, תחזיות המבוססות על הנחות ופרמטרים בהתאם לניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ועל הערכות החברה לגבי העתיד ככל שיש לחברה מידע רלוונטי וקונקרטי עליו ניתן להתבסס. המידע והמחקרים הם אותם אלו ששימשו בסיס לדיווח השנתי של החברה לשנת 2019. לא הובאו בחשבון מידע או מחקרים אשר גובשו לאחר מועד פרסום הדיווח השנתי של החברה לשנת 2019 אם וככל שבוצעו. יודגש כי נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות ואין בידי החברה להעריך את השפעת הרפורמות והשינויים הללו באופן אמין. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס

לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב. למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

2. השפעות עתידיות של מעשי חקיקה ורגולציה הידועים ליום פרסום הדוח וחשיפה לתלויות

(א) תחום הביטוח נתון בשנים האחרונות לשינויים תכופים בהסדרים תחיקתיים ולהוראות רגולטוריות תכופות. ראה בקשר לכך סעיפים 2.1, 2.2, 2.3 בחלק ב' בפרק עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2019. למעשי החקיקה ולהוראות הרגולציה קיימת השלכה על רווחיות החברה ותזרימי המזומנים שלה וכפועל יוצא על יחס כושר הפירעון הכלכלי.

חישוב יחס כושר הפירעון אינו כולל את כל ההשפעה האפשרית של מעשי החקיקה האמורים וההוראות הרגולטוריות וכן התפתחויות אחרות שטרם באו לידי ביטוי מעשי בנתונים בפועל, שכן אין בידי החברה, נכון למועד זה, יכולת להעריך את כל השפעתם על תוצאותיה העסקיות ועל יחס כושר הפירעון.

(ב) בהתאם להוראות סולבנסי, השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי נקבע על פי שווי במאזן החשבונאי בהתאם להוראות תקן בינלאומי לחשבונאות IAS 37. מדידה זו אינה משקפת את ערכן הכלכלי. לא ניתן להעריך את השלכות אי הודאות הנגזרת מהחשיפה לתלויות המתוארת בבאור 37א' לדוחות הכספיים לשנת 2019, לרבות השפעתה על הרווחיות העתידית ועל יחס כושר הפירעון.

2. יחס כושר פירעון וסף הון

א. יחס כושר פירעון כלכלי

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
(מבוקר)	
11,551	15,370
6,663	9,061
4,888	6,309
173%	170%

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR) - ראו סעיף 4 (במיליוני ש"ח)

הון נדרש לכושר פירעון - ראו סעיף 5 (במיליוני ש"ח)

עודף (במיליוני ש"ח)

יחס כושר פירעון כלכלי

השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך

פרסום דוח יחס כושר פירעון:

343	-
11,894	15,370
5,231	6,309
179%	170%

גיוס (פדיון) הון (*)

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (במיליוני ש"ח)

עודף הון (במיליוני ש"ח)

יחס כושר פירעון כלכלי

(*) בחודש מאי 2020 נפדתה אג"ח סדרה ד' בסך של 217 מיליוני ש"ח בפדיון מוקדם. לפדיון זה אין השפעה על ההון המשני המוכר, מאחר וקיימות יתרת הון משני לא מנוצלת מעבר למגבלת הון רוברד 2.

סיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים

מצב ההון של החברה לסוף 2019 הושפע מההתפתחות העסקית השוטפת של החברה, שינויים במשתני שוק, עדכון הנחות דמוגרפיות ועדכוני מודל שוטפים וכן עדכון הוראות סולבנסי לעניין תקופת הפריסה.

- יחס כושר פירעון כלכלי מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. במסגרת חוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה לפיהן תתאפשר פריסה של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם, החברה אימצה שיטה חדשה נכון לחישוב ליום 31 בדצמבר 2019 השונה משיטת החישוב שיושמה בחישוב ליום 31 בדצמבר 2018. לפיכך לא ניתן להשוות בין הסעיפים השונים המוצגים בטבלה לעיל. השיטות השונות מפורטות בסעיף 1.ב.א) לעיל.
- חוזר סולבנסי החדש כולל בנוסף גם עדכונים להוראות החוזר על בסיס שינויים שנעשו באירופה, הרלוונטיים לשוק המקומי. העדכונים העיקריים שנכללו בדוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2019 מתייחסים ל (1) התאמת סעיף הון נדרש בשל תת רכיב מניות כך שישלול חישוב בגין מניות המוחזקות לטווח ארוך, אשר שיעור ההון הנדרש בגין יעמוד על 22%. נקבע פשוט כי ניתן יהיה להניח כי עד 75% מהמניות המוחזקות כנגד התחייבויות תלויות תשואה תחשבה כמניות המוחזקות לטווח ארוך (2) הכרה בנכסי מיסים נדחים בחישוב דרישת ההון, בין היתר בכפוף לכך שבאפשרותה של חברת הביטוח להראות לממונה כי סביר שרווחים עתידיים חייבים במס יהיו זמינים ונכסי המס יהיו ניתנים למימוש כנגדם, בכפוף למגבלות שנקבעו. (3) התאמת גורם הסיכון לפריסת מרווח הסיכון בגין הסיכון התפעולי, כך שיהא עתודות BE, במקום פרמיות, זאת כיוון שהוא משקף באופן מדויק יותר את דפוס התפתחות ה-SCR העתידי. ההשפעה הכוללת של עדכון אלה על עודף ההון של החברה מסתכמים בכ-200 מיליוני ש"ח.
- במסגרת החישובים נעשו מספר עדכונים בהנחות הדמוגרפיות, אשר השפיעו על מצב ההון של החברה נכון לדצמבר 2019. שינויים אלה כללו, בין היתר, עדכון לוחות תמותה בהתאם לחוזר בנושא "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה". בנוסף, עודכן צפי התחלואה למוצרי אובדן כושר עבודה, עודכנה הנחת השיפורים בתחלואה בתיק סיעוד, עודכנו תעריפי כתבי שירות ובוצעו עדכונים בתיק הוצאות רפואיות (בתרופות, שירותים אמבולטוריים וניתוחים). כמו כן, עודכנו שיעורי הביטולים בתיק ריסק מוות לרבות משכנתא, במוצר מחלות קשות, בתיק תאונות אישיות ובכיסויי אכ"ע בפוליסות מנהלים, פרט ועצמאיים.

- במהלך תקופת הדוח חלה ירידה מהותית בעקום הריבית השקלי הצמוד חסר הסיכון, באופן שגרם לעליה בשווי ההתחייבויות הביטוחיות במוצרי החיסכון ומוצרי סיעוד ולעליה בדרישות ההון של חלק מהתרחישים הביטוחיים. מנגד, תרמה ירידת הריבית לעליה בשווי השקעות אשר תרמו לרווח בתקופה וגרמו לגידול בגביית דמי ניהול משתנים הצפויה בעתיד.
- ביום 1 באפריל 2020 נכנס לתוקף השינוי המבני בקבוצה אשר במסגרתו הועברו הזכויות של החברה בתיקי הלקוחות והמוניטין של פעילות הגמל להראל פנסיה וגמל, ומיד לאחר מכן הועברו מלוא החזקותיה של החברה בהראל פנסיה וגמל להראל השקעות. העברת החזקות כאמור להראל השקעות טופלה כדיבידנד בעין מאת החברה להראל השקעות, מתוך רווחים ראויים לחלוקה. החל ממועד העברת החזקות, הנכסים וההתחייבויות וכן תוצאות הפעילות של הראל פנסיה וגמל אינם נכללים בדוחות הכספיים של החברה. פעולה זו הקטינה את ההון המוכר ב-439 מיליוני ש"ח ואת דרישות ההון ב-160 מיליוני ש"ח.

אירועים מהותיים שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום הדוח

- התפרצות והתפשטות נגיף הקורונה בעולם, אשר החלה בינואר 2020, הביאה לירידות שערים חדות בשווקים הפיננסיים ולירידה מהותית בפעילות הכלכלית. נכון למועד פרסום הדוח, חלו עליות בשוקי ההון אשר קיזזו לחלוטין את הפסדי ההשקעות בנוסטרו, אולם המשק טרם חזר לפעילות וקיים חוסר וודאות בקשר לקצב ההתאוששות של הפעילות העסקית בישראל.
- לאחר תאריך הדיווח ועד מועד פרסום הדוח נרשמה עליה בעקום הריבית בטווחים קצרים ובינוניים וירידה בעקום בטווחים הארוכים. הירידה בטווחים הארוכים קוזה על ידי עליה ברכיב ה-VA.
- בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020 נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ-217 מיליוני ש"ח לפני מס, כתוצאה מעדכון מחקר הנוגע לעניין גיל פרישה ומימוש קצבה בשילוב מודל תלוי גיל. לפרוט נוסף ראה באור 2(8) בדוח הכספי ליום 30 ביוני 2020. לעדכון זה צפויה השפעה חיובית גם על חישוב יחס כושר פירעון של החברה.

הערכות החברה בדבר השלכות ההתפתחויות השונות כאמור לעיל הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, וזאת בין היתר עקב ראשוניותן של ההערכות ואי הוודאות לגבי היקף ההשפעה בפועל של השינויים האמורים לעיל. בנוסף, אין באמור כדי להוות הערכה לגבי יחס כושר הפירעון ליום פרסום הדוח, התלוי בהתפתחויות שיחולו עד מועד זה וכן במכלול גורמים נוספים שלא ניתן להעריךם בשלב זה, ביניהם השפעת הפעילות העסקית של הראל ביטוח לאחר 31 בדצמבר 2019, שינויים בתמהיל ובגודל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן שינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית. בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את עוצמת ההשפעות האמורות על יחס כושר הפירעון, אשר יכול ויהיו מהותיות. עם זאת, נכון למועד הפרסום, החברה מעריכה כי השפעות אלה אינן צפויות לפגוע בעמידתה של החברה בדרישות ההון הרגולטוריות, בהתחשב בהוראות הפריסה.

לפרטים בדבר יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה, וללא התאמת תרחיש מניות ובדבר יעד עודף ההון ומגבלות החלות על החברה לעניין חלוקת דיבידנד ראה סעיף 8 להלן.

ב. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר	
2018	2019
(מבוקר)	
מיליוני ש"ח	
2,173	2,272
8,654	11,294

סף הון (MCR) - ראו סעיף 6.א

הון עצמי לעניין סף הון - ראו סעיף 6.ב

3. מידע אודות מאזן כלכלי

השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות במאזן הכלכלי חושב בהתאם להוראות הכלולות בפרק המדידה של נכסים והתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים, בחוזר המאוחד (פרק 1 חלק 2 של שער 5) (להלן - "פרק מדידה בחוזר המאוחד"), למעט פריטים שנקבע לגביהם אחרת בהוראות סולבנסי, כדלהלן:

(1) מאזן מאוחד

הנתונים במאזן הכלכלי מוצגים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה, למעט חברות ביטוח מוחזקות שנתונין מאוחדים עם נתוני החברה.

(2) נכסים

- א. **נכסים בלתי מוחשיים** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן א', חברת ביטוח תעריך נכסים בלתי מוחשיים בשווי אפס.
- ב. **הוצאות רכישה נדחות** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן א', חברת ביטוח תעריך הוצאות הרכישה בשווי אפס.
- ג. **השקעה בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ב', החישוב נעשה בשיטת השווי המאזני המותאם, בהתאם להוראות החוזר לעניין חברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח. בהתאם לשיטה זו נכלל חלקה של החברה בחברות המוחזקות על בסיס חלקה היחסי בעודף הנכסים על ההתחייבויות שלהן, המחושב בהתאם לערך הכלכלי של הנכסים וההתחייבויות בהתאם להנחיות החוזר, המחושב על בסיס הדוחות הכספיים שלהן לאחר מחיקת הנכסים הבלתי מוחשיים. בחברות מוחזקות בהן המאזן הכלכלי משקף עודף התחייבויות על נכסים, שווי ההשקעה יעמוד על אפס ולא יהיה שלילי וזאת כאשר ערכה במאזן החשבונאי חיובי. הערך הכלכלי של החברות המוחזקות אינו כולל את הרווחים הגלומים בחברות אלו. בחברה מנהלת נוסף לערך הכלכלי 35% מיתרת ההפרש המקורי המתייחס לחברה זו.
- ד. **נכסי חוב בלתי סחירים** - בהתאם לחלק א' פרק 1, שווים ההוגן של נכסי חוב בלתי סחירים מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים.
- ה. **אג"ח מיועדות** - בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ה', חברת הביטוח מבצעת התאמה לערכן של אג"ח מיועדות למאזן הכלכלי.

(3) התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה מחושבות, בהתאם לחלק א' פרק 4, של הוראות סולבנסי, על בסיס אומדן מיטבי (להלן - BE או Best Estimate) המבוסס על הנחות שהינן בעיקר פרי השלכת הניסיון הקיים ביחס לאירועי עבר כלפי העתיד, במסגרת הסביבה בה פועלת החברה וללא מקדמי שמרנות. ככלל, חישוב התחייבויות ביטוח חיים ובריאות (SLT) בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של הערך הגלום של חוזי ביטוח (Embedded Value - EV) בישראל, וחישוב התחייבויות ביטוח כללי בוצע על בסיס החלק המתייחס ל-BE - בפרק המדידה בחוזר המאוחד המתייחס לנוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי.

מדידת ההתחייבויות הביטוחיות במאזן הכלכלי מבוססת על היוון התזרימים העתידיים הצפויים, כולל רווח עתידי, בריבית חסרת סיכון בתוספת VA ובהתחשב ב-UFR, על בסיס הערכה מיטבית שאינה כוללת מרווחי שמרנות, כאשר ניתן ביטוי לסיכון ברכיב ה-RM שהינו התחייבות נפרדת. זאת, בשונה מהדוחות הכספיים בהן מוערכות ההתחייבויות הביטוחיות עם מרווחי שמרנות, בשיטות ובשיעורי היוון כמתואר בבורר ג' לדוחות השנתיים.

חישוב התחייבויות הביטוח בגין ביטוח חיים ובריאות ארוך טווח בוצע על ידי היוון תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים של החברה, באמצעות מודל המיושם על מידע, הקיים במערכות התפעוליות של החברה, לגבי הכיסויים הביטוחיים, ועל הנחות דמוגרפיות, כלכליות והתנהגותיות רבות. התזרימים הצפויים כוללים לדוגמה פרמיות חזויות לאור שיעורי הביטולים הצפויים, בניכוי ההוצאות שתהיינה לחברה בגין הכיסויים לרבות עמלות לסוכנים, תביעות צפויות וכיוצא בזה.

תזרים זה מהווה לפי עקום ריבית אשר נקבע על-ידי הממונה ואשר מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח מדינת ישראל ("ריבית חסרת סיכון"), עם התכנסות בטווח הארוך לשיעור קבוע של 2.6% (UFR) ובתוספת מרווח (VA) אשר נקבע על ידי הממונה.

חישוב ההתחייבויות אינו כולל תזרימים בגין מכירות עתידיות, אך כולל הנחה של המשך קבלת פרמיות בגין עסקים קיימים (למעט בגין פוליסות ללא סיכון ביטוחי, לרבות חוזי השקעה). בנוסף, החישוב מניח המשך פעילות עסקית כ-"עסק חי", דהיינו שמבנה החברה לא ישתנה ולפיכך חלק מההוצאות הקבועות בעתיד לא תיוחסנה לתיק הקיים כיום, אלא לעסק חדש שצפוי להימכר בעתיד.

סביר כי תזרימי המזומנים בפועל יהיו שונים, במידה כזו או אחרת, מההערכות שבוצעו על בסיס "ההערכה המיטבית" וזאת אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים העומדים בבסיס החישוב. ראה גם סעיף 1.ו. לעיל – הערות והבהרות.

מגבלות והסתייגויות בחישוב ההערכה המיטבית

- ככלל, ההנחות שביסוד המודלים גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות, אשר לא כללו אירועים קיצוניים. קיימת, אמנם, הסתברות נמוכה להתרחשות אירועים קיצוניים אך אין ביכולת החברה להעריך הסתברות זו וגם לא את מידת השפעתם של אירועים אלה. בהתאם לכך, אירועים כאלה לא הובאו בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודלים.
- בשל העדר נתונים מספקים, בחישוב הערכה מיטבית לא הונח והחברה לא בדקה, את רמת המתאם (קורלציה) בין הנחות דמוגרפיות ותפעוליות לבין הנחות הנוגעות לתנאי השוק (למשל שיעור הריבית), מתאם אשר עלול להשפיע על ההערכה המיטבית באופן מהותי.
- קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת ההתפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים בביטוח חיים ובריאות SLT, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי, וללא התחשבות של תלות או התאמה בין ההנחות השונות, או בין ההנחות לפרמטרים כלכליים חיצוניים כגון מיסוי, ריבית או רמת התעסוקה במשק.
- תזרימי המזומנים העתידיים מתייחסים, במקרים רבים, לעשרות שנים קדימה. המחקרים עליהם מבוססות ההנחות שבבסיס התזרימים מבוססות על מיטב הידיעה של ההנהלה, בעיקר בהתאם למה שקרה בשנים האחרונות. קיימת מידה רבה של חוסר וודאות האם ההנחות בבסיס התזרימים אכן תתממשנה.

הנחות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

אופן קביעת ההנחות

ההנחות שבבסיס החישוב נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי גורמים דמוגרפיים ותפעוליים רלבנטיים, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה. ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומתבססות על ניסיון רלוונטי ו/או על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה ותחלואה שפורסמו על ידי הממונה.

ההנחות התפעוליות (הוצאות הנהלה וכלליות) חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות להתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות, לרבות: הקצאת ההוצאות למגזרים השונים ולפעילויות השונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות ניהול תביעות וכיוצא בזה) והנחות לגבי אופן ההתפתחות העתידית שלהן (בהתאם למדד, היקף פרמיות, מספר כיסויים, היקף נכסים וכדומה).

ההנחות העיקריות עליהן הסתמכנו בחישובים הינן כדלקמן:

א) הנחות כלכליות

- ריבית היוון – עקום ריבית חסר סיכון אשר מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח מדינה צמודות בישראל ("ריבית חסרת סיכון"), עם התכנסות בטווח הארוך לשיעור קבוע של 2.6% (UFR) ובתוספת מרווח (VA) המחושב על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, הכל כפי שנקבע על ידי הממונה.
- שיעור התשואה על נכסים המגבים את מוצרי ביטוח החיים תלויי התשואה הינו זהה לריבית ההיוון.
- אג"ח מיועדות מוערכות בהתאם לשווין ההוגן המביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב בהן ואת ההערכה המיטבית לגבי הזכאות העתידית של החברה לרכישתן.

ב) הנחות תפעוליות (עבור ביטוח חיים ובריאות)

הוצאות הנהלה וכלליות – החברה ניתחה את ההוצאות אשר מיוחסות למגזרי הביטוח הרלוונטיים בדוח הכספי, וייחסה אותן למוצרים וסוגי כיסוי שונים, ולפעולות שונות כגון תפעול שוטף של הכיסויים, ניהול השקעות, טיפול בתביעות, תשלום גמלאות ועוד. מחקר ההוצאות מתעדכן מידי תקופה וסוגי ההוצאות השונות מועמסים על תזרים המזומן העתידי ביחס למשתנים הרלוונטיים כגון מספר כיסויים, כמות פרמיות, עתודות או מספר תביעות. קביעת ההוצאות העתידיות וכן אופן הקצאתן לתזרימים העתידיים כוללים בתוכם הערכות של החברה ושיקולי דעת רבים אשר משפיעים על סך ההתחייבויות.

ג) הנחות דמוגרפיות

- ביטולים (הפסקת תשלום פרמיה, סילוק פוליסות, משיכות)
- תמותת גמלאים ופעילים
- תחלואה (שיעור ואורך התביעות) למוצרי סיעוד, אי כושר עבודה ובריאות
- מימוש ומסלולי גמלא

ד) הנחות בביטוח כללי

עלות תביעות, בגין נזקים עתידיים ונזקים שאירעו אך טרם שולמה התביעה בגינם – בהתאם לניסיון העבר של החברה בענפים השונים בקשר לשיעורי התביעות, גובה התביעות וקצב תשלומי התביעות בענפים בעלי זנב ארוך.

(4) מרווח סיכון (Risk Margin) – בנוסף להתחייבויות הביטוחיות על בסיס הערכה מיטבית, מחושב רכיב של מרווח סיכון, המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת תדרוש לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח, המחושבות על בסיס הערכה מיטבית, במלואן. ה-Risk Margin מחושב בהתאם להוראות הממונה על סמך שיעור עלות הון של 6% ומהוון בריבית חסרת סיכון מותאמת, אך ללא רכיב ה-VA. דרישת ההון העתידית מחושבת לפי "שיטת גורמי הסיכון", על ידי שינוי רכיבי דרישת ההון שחושבו למועד הדיווח, למעט דרישת הון בגין סיכונים שוק, בהתאם להתפתחות החזויה של גורמי הסיכון שיוחסו להם. גורמים אלה נועדו לשקף את התפתחות הסיכונים על פני ציר הזמן.

(5) התחייבויות אחרות

- א. התחייבויות תלויות -** לעניין השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי ראה סעיף 1.ו.2.ב לעיל.
- ב. התחייבויות בגין מיסים נדחים, נטו** בהתאם לחלק א' פרק 2 סימן ג', החישוב הנו על בסיס הפער בין השווי שיוחס לנכסים והתחייבויות במאזן הכלכלי לבין השווי שמיוחס להם לצרכי מס בהתאם להוראות ההכרה, המדידה וההצגה של תקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12). הכרה בנכסי מיסים נדחים תתאפשר רק אם החברה תעמוד במבחנים הכלולים בהוראות סולבנסי, וזאת בנוסף על המבחנים הכלולים בתקן החשבונאות האמור. היתרה כוללת גם התחייבות בגין מיסים נדחים הנובעים מהניכוי בתקופת הפריסה.
- ג. זכאים ויתרות זכות -** בהתאם לחלק א' פרק 1, חלק מהיתרות בסעיף זה חושבו בהתאם לעקרונות הכלליים לעניין המאזן הכלכלי.
- ד. התחייבויות פיננסיות -** בהתאם לעקרונות הכלליים שנקבעו בהוראות סולבנסי ובכפוף להנחיה חלק א' פרק 3 לפיה אין לקחת בחשבון שינויים שחלו בסיכון אשראי של החברה אלא רק בגין שינויים בריבית חסרת סיכון. כלומר, ריבית ההיוון הינה ריבית חסרת סיכון בתוספת המרווח ביום ההנפקה.

מאזן כלכלי מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. במסגרת חוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה לפיהן תתאפשר פריסה של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם, החברה אימצה שיטה חדשה נכון לחישוב ליום 31 בדצמבר 2019 השונה משיטת החישוב שיושמה בחישוב ליום 31 בדצמבר 2018. לפיכך לא ניתן להשוות בין הסעיפים השונים המוצגים בטבלה לעיל. השיטות השונות מפורטות בסעיף 1.ב.א לעיל.

(6) ערכו של הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2019

הניכוי בתקופת הפריסה חושב, בהתאם להוראות הכלולות בחוזר סולבנסי ובמכתב למנהלי חברות הביטוח: "עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II" מיום 15 באוקטובר 2020 (להלן – "מכתב עקרונות הניכוי").

הניכוי, אשר הסתכם לסך של 4,265 מיליוני ₪, חושב כסכום ההפרשים החיוביים שבין עתודות ביטוח בשייר במאזן הכלכלי לרבות מרווח הסיכון (Risk Margin) (בניכוי התאמה לשווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות) לבין עתודות הביטוח בשייר על פי הדוחות הכספיים לאותו מועד. הפרשים אלו חושבו ברמת קבוצות מוצרים ובהתאם להוראות הכלולות במכתב העקרונות.

א. מאזן כלכלי

ליום 31 בדצמבר, 2018		ליום 31 בדצמבר, 2019		
מאזן לפי תקינה		מאזן לפי תקינה		
מאזן כלכלי	חשבונית	מאזן כלכלי	חשבונית	
(מבוקר)		(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח		
-	526	-	643	נכסים:
1	1	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
-	2,190	-	2,197	נכסי מיסים נדחים, נטו
1,311	1,311	1,354	1,354	הוצאות רכישה נדחות
				רכוש קבוע
				השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
457	848	465	862	חברות מנהלות
1,415	1,436	1,303	1,330	חברות מוחזקות אחרות
1,872	2,284	1,768	2,192	סך כל השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
1,628	1,628	1,769	1,769	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלוי תשואה
1,798	1,798	1,997	1,997	נדל"ן להשקעה – אחר
2,656	4,172	1,871	4,145	נכסי ביטוח משנה
1,580	1,580	1,270	1,270	חייבים ויתרות חובה
51,891	51,891	61,562	61,562	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלוי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
8,235	8,230	10,937	10,933	נכסי חוב סחירים
8,750	8,253	8,882	7,811	נכסי חוב שאינם סחירים, למעט אג"ח מיועדות
6,823	4,938	7,857	5,214	אג"ח מיועדות
1,055	1,055	1,273	1,273	מניות
1,865	1,865	2,144	2,144	אחרות
26,728	24,341	31,093	27,375	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
3,083	3,083	2,897	2,897	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלוי תשואה
1,092	1,092	1,645	1,645	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
1,315	1,315	1,488	1,488	נכסים אחרים
94,955	97,212	108,714	110,534	סך כל הנכסים
57,630	57,630	66,888	66,888	סך כל הנכסים עבור חוזים תלוי תשואה
				הון
8,038	4,543	10,921	5,026	הון רובד 1 בסיסי
8,038	4,543	10,921	5,026	סך כל ההון
				התחייבויות
14,623	27,038	15,661	28,696	התחייבויות בגין חווי ביטוח וחווי השקעה שאינם תלוי תשואה – ראו סעיף (ב)
53,005	56,754	62,103	66,551	התחייבויות בגין חווי ביטוח וחווי השקעה תלוי תשואה – ראו סעיף (ב)
8,333	-	10,354	-	מרווח סיכון (RM)
-	-	(4,265)	-	ניכוי בתקופת הפריסה
2,729	699	4,218	936	התחייבויות בגין מיסים נדחים, נטו
2,876	3,028	3,365	3,470	זכאים ויתרות זכות
5,102	4,901	6,118	5,616	התחייבויות פיננסיות
249	249	239	239	התחייבויות אחרות
86,917	92,669	97,793	105,508	סך כל ההתחייבויות
94,955	97,212	108,714	110,534	סך כל ההון וההתחייבויות

ב. הרכב ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

יחס כושר פירעון כלכלי מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. במסגרת חוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה לפיהן תתאפשר פריסה של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם, החברה אימצה שיטה חדשה נכון לחישוב ליום 31 בדצמבר 2019 השונה משיטת החישוב שיושמה בחישוב ליום 31 בדצמבר 2018. לפיכך לא ניתן להשוות בין הסעיפים השונים המוצגים בטבלה לעיל. השיטות השונות מפורטות בסעיף 1.ב.א) לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2019		
אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות		
ברוטו	ביטוח משנה	שייר
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
3,229	(987)	4,216
8,800	2,688	6,112
12,029	1,701	10,328
61,470	170	61,300
73,499	1,871	71,628

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח

חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

ליום 31 בדצמבר 2018		
אומדן מיטבי (BE) של התחייבויות		
ברוטו	ביטוח משנה	שייר
(מבוקר)		
מיליוני ש"ח		
5,847	(437)	6,284
8,776	2,913	5,863
14,623	2,476	12,147
53,005	180	52,825
67,628	2,656	64,972

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)*

חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר טווח (NSLT)

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח

חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)*

סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

* סווג מחדש סך של 5.17 מיליארד ₪ בשייר מהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה. לסיווג מחדש האמור אין השפעה על סך יתרת ההתחייבויות ליום 31/12/2018.

4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

יחס כושר פירעון כלכלי מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. במסגרת חוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה לפיהן תתאפשר פריסה של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם, החברה אימצה שיטה חדשה נכון לחישוב ליום 31 בדצמבר 2019 השונה משיטת החישוב שיושמה בחישוב ליום 31 בדצמבר 2018. לפיכך לא ניתן להשוות בין הסעיפים השונים המוצגים בטבלה לעיל. השיטות השונות מפורטות בסעיף 1.ב.א. לעיל.

ליום 31 בדצמבר, 2019

סה"כ	הון רובד 1			
	הון רובד 2	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 1 בסיסי	
(מבוקר)				
מיליוני ש"ח				
16,514	5,151	442	10,921	הון עצמי
(523)	-	-	(523)	ניכויים מהון רובד 1 (א)
(33)	(33)	-	-	הפחתות (ב)
(588)	(588)	-	-	חריגה ממגבלות כמותיות (ג)
15,370	4,530	442	10,398	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (ד)
				מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר מס
12,198			12,198	

ליום 31 בדצמבר, 2018

סה"כ	הון רובד 1			
	הון רובד 2	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 1 בסיסי	
(מבוקר)				
מיליוני ש"ח				
12,106	3,694	374	8,038	הון עצמי
(193)	-	-	(193)	ניכויים מהון רובד 1 (א)
(61)	(61)	-	-	הפחתות (ב)
(301)	(301)	-	-	חריגה ממגבלות כמותיות (ג)
11,551	3,332	374	7,845	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (ד)
				מתוך זה - סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר מס
8,640			8,640	

(א) ניכויים מהון רובד 1 - בהתאם להגדרות "הון רובד 1 בסיסי" בנספח לסימן ב' בפרק 2 בחלק 2 של שער 5 בחוזר המאוחד - "משטר כושר פירעון כלכלי" (להלן - נספח משטר כושר פירעון כלכלי). ניכויים אלה כוללים את סכום הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בשל חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בניגוד לתקנות כללי ההשקעה, סכום השקעה עצמית במניות רגילות וסכום דיבידנד שהוכרז לאחר יום הדוח ועד ליום הפרסום לראשונה של הדוח.

(ב) הפחתות - בהתאם להוראות פרק 6 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".

(ג) חריגה ממגבלות כמותיות - בהתאם להוראות פרק 2 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (המשך)

(ד) הרכב הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר) מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר, 2019 (מבוקר) מיליוני ש"ח
7,845	10,398
374	442
374	442
8,219	10,840
588	2,099
2,178	2,171
803	816
64	32
(301)	(588)
3,332	4,530
11,551	15,370

הון רובד 1:

הון רובד 1 בסיסי

הון רובד 1 נוסף:

מכשירי הון ראשוני מורכב

סך הון רובד 1 נוסף

סך הון רובד 1

הון רובד 2:

מכשירי הון רובד 2

מכשירי הון משני מורכב

מכשירי הון שלישוני מורכב

מכשירי הון משני נחות

בניכוי הפחתה בשל חריגה ממגבלה כמותית

סך הון רובד 2

סך הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

לפרטים אודות מידע בדבר הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות ראה סעיף 7 "השפעת יישום הוראות לתקופת הפריסה" להלן.

5. הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

הון נדרש לכושר פירעון מחושב בהתאם להוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. במסגרת חוזר סולבנסי החדש, הותאמו הוראות המעבר למתכונת שנקבעה בדירקטיבה לפיהן תתאפשר פריסה של הגידול בעתודות בגין מוצרי ביטוח ארוכי טווח אשר נמכרו בעבר. בהתאם, החברה אימצה שיטה חדשה נכון לחישוב ליום 31 בדצמבר 2019 השונה משיטת החישוב שיושמה בחישוב ליום 31 בדצמבר 2018. לפיכך לא ניתן להשוות בין הסעיפים השונים המוצגים בטבלה לעיל. השיטות השונות מפורטות בסעיף 1.1.ב.א) לעיל.

ליום 31 בדצמבר, 2018 (מבוקר) מיליוני ש"ח	ליום 31 בדצמבר, 2019 (מבוקר) מיליוני ש"ח	
		הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR
4,395	4,661	הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק (*)
230	240	הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי
4,202	4,469	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
7,113	8,545	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות (NSLT + SLT)
1,788	1,896	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
17,728	19,811	סה"כ
(6,034)	(6,590)	השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון
11,694	13,221	סה"כ הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR
392	395	הון נדרש בשל סיכון תפעולי
(2,729)	(4,575)	התאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה
		הון נדרש בשל חברות מנהלות:
141	-	הראל פנסיה וגמל בע"מ
10	10	קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ
10	10	לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ
161	20	סה"כ הון נדרש בשל חברות מנהלות
9,518		סה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR) בהתחשב בהתאמת תרחיש מניות
70%		שיעור הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה מ-SCR (באחוזים)
6,663	9,061	סה"כ הון נדרש לכושר פירעון

(*) הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק כולל התאמת תרחיש מניות

לפרטים אודות מידע בדבר הון נדרש לכושר פירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות ראה סעיף 7 "השפעת יישום הוראות לתקופת הפריסה" להלן.

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

6. סף הון (MCR)

ליום 31 בדצמבר, 2018	ליום 31 בדצמבר, 2019
(מבוקר)	(מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,173	2,272
1,666	2,265
2,998	4,077
2,173	2,272

(א) סף הון (MCR)

סף הון לפי נוסחה MCR

גבול תחתון (25% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)

גבול עליון (45% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)

סף הון (MCR)

(ב) הון עצמי לעניין סף הון

ליום 31 בדצמבר 2019

סה"כ	הון רובד 2	הון רובד 1
	מבוקר	
	מיליוני ש"ח	
15,957	5,117	10,840
(4,663)	(4,663)	-
11,294	454	10,840

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון לפי סעיף 4

חריגה ממגבלות כמותיות בשל סף הון (*)

הון עצמי לעניין סף הון

ליום 31 בדצמבר 2018

סה"כ	הון רובד 2	הון רובד 1
	מבוקר	
	מיליוני ש"ח	
11,852	3,633	8,219
(3,198)	(3,198)	-
8,654	435	8,219

הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון לפי סעיף 4

חריגה ממגבלות כמותיות בשל סף הון (*)

הון עצמי לעניין סף הון

(*) בהתאם להוראות פרק 3 בחלק ב' לנספח משטר כושר פירעון כלכלי, הון רובד 2 לא יעלה על 20% מ-MCR.

7. השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות, בין היתר, הוראות מעבר, במסגרתן נקבעה תקופת פריסה. שיטת הפריסה שחושבה ליום 31 בדצמבר 2019 שונה מזו שחושבה ליום 31 בדצמבר 2019 ולכן חלק מהמספרים המוצגים בטבלאות מטה אינם ברי השוואה. לפירוט בעניין תקופת הפריסה, ראה סעיף 1.ב. לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2019

ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רוברד 2 בתקופת הפריסה	השפעת גידול הדרגתי בהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	
מיליוני ש"ח						
88,118	-	-	-	(4,265)	83,853	סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)
7,591	-	-	-	2,807	10,398	הון רוברד 1 בסיסי
12,423	727	-	-	2,220	15,370	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
10,976	-	-	(457)	(1,458)	9,061	הון נדרש לכושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2018

ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רוברד 2 בתקופת הפריסה	השפעת גידול הדרגתי בהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	
מיליוני ש"ח						
75,961	-	-	-	-	75,961	סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)
7,845	-	-	-	-	7,845	הון רוברד 1 בסיסי
11,852	-	(154)	(147)	-	11,551	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
9,940	-	(2,982)	(295)	-	6,663	הון נדרש לכושר פירעון

8. מגבלות על חלוקת דיבידנד

דירקטוריון הראל ביטוח אישר מדיניות לקביעה ועדכון כרית בטחון, בהתאם לסעיף 1(א)2 למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ביום 1 באוקטובר 2017. כרית הביטחון הינה כרית מתעצמת, אשר תיבנה בהדרגה על פני זמן ותעמוד בתום תקופת ההתאמה (שנת 2024) על סך של 1.15 מיליארדי ש"ח. כרית הון נועדה לאפשר להראל ביטוח התמודדות עם משברים מבלי לפגוע מהותית בפעילותה ובעמידתה בדרישות ההון החלות עליה. במסגרת יישום ההנחיות הצפויות, תבוצע בחינה מחודשת של יעד ההון.

ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות:

ליום 31 בדצמבר, 2019		ליום 31 בדצמבר, 2018	
(מבוקר)		(מבוקר)	
מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח	
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	12,423	11,852	
הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	10,976	9,940	
עודף (גירעון)	1,447	1,912	
יחס כושר פירעון (באחוזים)	113%	119%	

השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום זוח יחס כושר פירעון:

גיוס (פדיון) מכשירי הון	-	343
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	12,423	12,195
עודף (גירעון)	1,447	2,256
יחס כושר פירעון (באחוזים)	113%	123%
סטאטוס ההון לאחר פעולות הוניות ביחס ליעד הדירקטוריון:		
יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון (*)	11,839	10,745
עודף הון ביחס ליעד (במיליוני ש"ח)	584	1,450

(*) כולל כרית הון 863 בסך מ' ש, מעבר להון הנדרש לכושר פירעון (SCR).

לפירוט הסיבות שהביאו לשינויים מהותיים שחלו לעומת מספרי השוואה בסעיפים מרכזיים ראו סעיף 2.א. לעיל.

28 באוקטובר, 2020

אדוה ענבר מנהלת הסיכונים	מישל סיבוני מנכ"ל	יאיר המבורגר יו"ר הדירקטוריון	תאריך
-----------------------------	----------------------	----------------------------------	-------